

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Iets over het Joodsche probleem, V. — Uit de Schrift: Christus, de Eersteling dergenen, die ontslapen zijn (1 Kor. 15:20). — Kerkelijk leven: Hartelijk welkom. Een belangrijk opstel, IV. Hulp opleiding predikant Argentinië. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, XXXII. — Geestelijke adviezen: Over de poleniek. — Even parkeren: De Hemelsche Landman op den Wereldakker. — Pop. wetensch. schetsen: In Kuyper's lijn, VII. — Het boek van de week: „Eldert Holier”. — Opvoeding en onderwijs: „De grenzen van de bevoegdheid der Overheid”. — Zending en evangelisatie: De Christelijke Boodschap in een Niet-Christelijke Wereld, VII. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Iets over het Joodsche probleem.

V.

De motieven der Jodenvervolg. II.

Tegen een deel der Joden geldt ook het politiek motief, dat zij zich aan de zijde der revolutionairen schaarde.

Dit treft men vooral aan bij de Joden, die van het geloof schipbreuk hebben geleden, en het Oude Testament niet meer als Gods Woord erkennen. Bijv. in Rusland, waar zij langen tijd de verdrukte partij waren en de revolutionaire elementen onder hen in de ambtenaarskringen tijdens het Czarisme al lang kwaad bloed hadden gezet. Door de bekende pogroms in 1881 v.v. hadden zij het zwaar te verduren. Toen nu na den oorlog, 1914—1918, het Czarisme viel en het Sovjetbewind aan het roer kwam, keerde de kans en schaarde vele Joden zich onder de revolutionaire vanden. De meeste intellectuelen als Trotski, Zinoview, Kamenew, Radek e.a. kwamen al spoedig in de hoogste rijen. Velen werden als ambtenaren aangesteld. De hoofdfiguren der Sovjet, Lenin en Stalin, zijn echter geen Joden. En toen er onder de Sovjet zelf meer geschoolde krachten kwamen, minderde de invloed der Joden en werden zij, ook om hun godsdienst, weer achteruit gezet. Tal van synagogen werden in arbeidersgebouwen veranderd, al moet erkend dat de Sovjet-regering zelf de antisemitische pogroms met kracht heeft tegengegaan.

Ook in Duitsland werd de moord op Vom Rath door den Poolischen jodenzoen Grynspan aan het revolutionaire Jodendom toegeschreven. Volgens de Nazi's zijn de revolutionaire Joden instrumenten van een Joodsch wereldcomplot, dat in het duister tegen het Duitsche regiem ageert.

En geen wonder, want volgens Rosenberg zijn Jodendom, socialisme en communisme in den wortel één. Karl Marx, de stichter van het socialisme was immers een Jood. En was hij geen internationalist, die alle rassenonderscheid verwierp? Welnu, die vreemde plant moet uit het Duitsche volk uitgeroeid worden. Dat is nu de grootste zending van de Duitsche arbeidersbeweging.

Opmerkelijk, dat vooral het Oude Testament er de schuld van kreeg. Het Oude Testament staat immers met Marx op één lijn. Het kweekte de bolsjewistische gezindheid aan. Door dien Jodenbijbel was ook de ziel van het Duitsche volk aangestoken en verpest. Niet ernstig genoeg kan 't volk er tegen gewaarschuwd worden. Dr Edelkoort zegt in Vox Theologica, Maart 1938: „In der Blitz, 1936 no. 39, kan men het lezen: „Der Bolschewismus ist eine Frucht der Judenbibel. Des Bolschewismus besten Schrittmacher ist das Christentum”. (Het Bolsjewisme is de vrucht van den Jodenbijbel. Het Christendom is de beste wegbereider (propagandist) voor het Bolsjewisme).

En daarbij kwam dat die beginselen reeds door de Fransche revolutie krachtig waren verbreid. Immers de Fransche revolutie predikte, zooals

Rosenberg zegt, de onzinnige leer der „Menschen-gleichheit”. En uit die prediking is voortgekomen de emancipatie (gelijkstelling) der Joden. Zoo kon ieder jood, neger, mulat burger in volle rechten van Europa's staten worden. Vandaar dat tegen dien revolutionairen en vaak overheerschen invloed van het Joodsche ras, die zich overal gelden doet, niet sterk genoeg geageerd kan worden. Dien invloed wil men breken om het germaansche (arische) karakter van den totalitair staat zuiver te houden.

Nu gaat het te ver, wanneer men, zooals in Duitschland, de revolutionaire tendenzen aan het Jodendom als zodanig toeschrijft. De Joodsche ziel is als zodanig niets meer of minder revolutionair dan de germaansche ziel. Overigens valt het niet te ontkennen, dat vóór den oorlog, zooals Dr Harling te Leipzig, een Joden vriend en -kenner bij uitnemendheid schreef, een groote invasie van Oost-Joden, in Duitschland over de grenzen gekomen, zich met vele Joden, die in Duitschland geboren waren, aan de revolutionaire partijen verbonden. Geen wonder, dat na den oorlog, toen door den bitteren vrede het nationalisme krachtig opleefde, de haat zich allereerst tegen de Joden keerde, omdat zij in de politiek het internationalisme hadden bevorderd en economisch van Duitschlands hulpeloosheid, toen het in nood was, veel misbruik hadden gemaakt.

Evenals Dr Harling heeft ook Dr Kuyper, hoe lief hij ook de Joden had, in zijn „Liberalisten en Joden”, 1878, tegen dien „linksch-politiek invloed” en tegen dien overheerschen invloed in Europa gewaarschuwd. Men meene echter niet, dat Dr Kuyper de antisemitische pogroms tegen de Joden als zodanig zou goedkeuren. Integendeel, hij verklaarde uitdrukkelijk wars te zijn van alles, „dat ook maar van verre reikt naar de laaldunkende minachting, waarmee men in sommige Duitse kringen vooral de Joden echt joodsch en al zeer onchristelijk vervolgt”.

In ons land hebben wij van de revolutionaire politiek der Joden weinig of geen last. Wij herbergen (de ruim 9500 toegelaten Joodsche vluchtelingen niet meegerekend) ongeveer 112.000 Joden. Dit is het getal volgens de laatste volkstelling van 1930. Ongetwijfeld hebben de linksche partijen daarvan het grootste aandeel. Onder de grondleggers van de S.D.A.P. komen zoo goed als geen Joden voor. Gerhard, Domela Nieuwenhuis, Vliegen, Helsdingen, Van Kol, Troelstra, Schaper, Van der Goes, geen van allen waren Joden. „Eerst in het tweede stadium verschijnen eenige Joodsche namen: Loopuit, De Levita, Henri Polak. Veel later treden Mendels, Van den Bergh, De Miranda, Ed. Polak, Broekman aan den dag”. Van de Communisten is David Wijnkoop bekend. Bij ons houden zij zich doorgaans van alle extremisme vrij. Over het geheel zijn zij trouwe onderdanen van onze Koningin, toonen liefde voor land en volk en hebben op economisch gebied belangrijke diensten aan onze volksgemeenschap bewezen.

Het diepste motief waardoor het Duitsche volk tegen de Joden wordt opgezet is echter het religieus motief.

Onder geen volk werkt dit motief zoo sterk als thans in Duitschland. Dat komt door de Nationaal-Socialistische wereldbeschouwing. Het Nationaal-Socialisme is geen politiek systeem, geen partij-program naast dat van andere partijen. 't Is heel iets anders. Het is een soort religie, een geestelijke beweging, die een totale vernieuwing van de Duitse natie bedoelt. Er moet een nieuw volk ontstaan, innerlijk zoo vernieuwd, dat het persoonlijk, huiselijk, maatschappelijk, politiek, zedelijk, geestelijk, kerkelijk leven, in één woord heel het Duitse volksleven, nieuw wordt.

Dit nu is de leer van de „Mythe der 20ste eeuw” van Rosenberg en de zijnen. Mythe echter niet als

een fantasiebeeld of verdichting, maar mythe als „de bron van alle energie”, als de ziel-aangrijpende kracht, die heel het Duitsche volksleven stuwt naar een nieuwe toekomst. De mythe van „het ras, bloed en volk”, d.i. van een „nieuw geloof” en van een „nieuw leven”. Want dat wil de Mythe zijn. Geen rationalistisch stelsel, geen dor betoog, maar een geweldige mystieke kracht, die de menschen zóó aangrijpt en beheerscht, dat een heel volk er uit leeft en geweldige dingen doet. Of stond de gunsche wereld niet door stomme verbazing als verlamd te kijken toen Hitler het 6.000.000 groote Oostenrijk in enkele dagen inlijfde zonder oorlog en zonder bloed? Dat is de kracht van de mythe, geen maandenlang wikkelen en wegen: zullen wij 't wagen of niet wagen?, maar de spontane daad, die geschiedenis maakt en de wereld met bewondering vervult.

In kiem was er die vernieuwende macht vroeger ook al. Ze is overal waar het mysticisme verborogen leeft. Reeds in de middeleeuwsche mystiek van Meister Eckehart (1226—1327), maar nog sluimerend. Toen had het „innerlijk licht” Europa reeds kunnen redden, maar het werd verdonkerd door de vereering van het oude Bijbelboek. Ook de Hervorming ontstak het niet niet volledig. Luther heeft wel de verdienste, dat hij met de Roomsche priesterheerschappij brak en het Christendom germaanseerde. Maar zijn dwaling was, dat hij vasthield aan het Oude Testament, niet radicaal brak met die verhalen van souteneurs en vechandelaars en niet teruggreep naar de Noordsche sagen en sproken. Zoo heeft hij er schuld aan, dat de Duitse natie verjoodscht is en het nieuwe leven der Reformatie in kiem gesmoord werd. Maar nu, na vier eeuwen van donkerheid, breekt het licht volkomen door, in de mythe van de nieuwe religie, in de Noordsche, Germaansche, Arische mystiek. Nu wordt de Duitse volksziel zich al meer bewust van goddelijke afkomst en zelf goddelijk te zijn.

En waarom dit voorrecht nu juist het Duitsche volk te beurt valt? Dat is niet toevallig zoo. Dat komt omdat het Nordische, Arische, Germaansche volk het ras is, waarin het edelste, schoonste en beste van de pantheïstische godheid zich kon belichamen. En juist het Duitsche ras is het daarvoor bepaald gedisponeerde menschenras. Niet in elke groep van menschen, die toevallig ergens samenwonen kan de vrije goddelijke ziel zich volledig manifesteren.

Geen wonder, dat die nieuwe, in den grond pantheïstische religie zich niet verdraagt met de Oud-Testamentische religie der Joden. Want het Oude Testament leert een persoonlijk God. Alleen reeds de idee van een persoonlijk God is voor het Nationaal-Socialisme onverdragelijk. En dan een persoonlijk God, Die verklaart, dat Hij de Eenige, waarachtige God is, en van de goden der heidenen, dat zij het maaksel van menschen zijn.

In beginsel gaat de strijd dan ook tussen pantheïsme en theïsme, vergoddelijking van den mensch en vreeze Gods. Rasechte volken hebben dan ook van zondebesef en schuldgevoel geen last. Nog minder hebben zij aan vergeving en verzoening der zonde behoefte. Beide zijn „onmanne-lijk, slaafsch, indruischend tegen den aard van den trotschen Germaan”. Zondebesef en behoefte aan genade zijn volgens Rosenberg juist een begeleidend verschijnsel van physische verbarstering. Zij komen voor bij volken, die door vermenging niet rasecht, d.i. minderwaardig zijn. Volgens Dinter bereikt men het Godsrijk niet door verzoening en rechtvaardiging, maar uitsluitend door eigen zedelijke daad, zalig worden door genade en geloof is „jüdisch-materialistisch-pazifistisch”. Er is alleen sprake van „Selbstbegnadung”, waartoe de eugenetiek krachtig kan bijdragen. De „Arische geest roept om zelfhandhaving, de „Joodsche” geest roept om bekeering”. (Dr Edelkoort).

Vandaar dien bitteren haat tegen het Oude Testament en schier nog erger tegen Jehovah, den God van het O. T. De grootste zonde van het Protestantisme is, dat het 't Oude Testament tot Volksboek heeft gemaakt; en van Luther, dat hij het bijbelgebruik van het Jodenboek in het Duitsche volk heeft gebracht. Daardoor is de „woestijndemon" Jehovah, de God van Europa geworden. En het is nu de taak der Duitsche kerk, het Duitsche volk van dien Jodenbijbel met zijn slaven- en loonmoraal te bevrijden. Zelfs door krant en brochure wordt die haat tegen het Oude Testament tot in schoolverreken en woonkamer gebracht. Waar de ouders door traditie er nog aan vasthouden, vraagt zich de jeugd al meer af: „Waarom houdt de kerk nog steeds aan het Oude Testament vast? Vele predikanten stemmen reeds in met Dr Kupsch, die verklaarde: „Wij nationaal-socialisten weigeren een kerk te betreden, waarin het Oude Testament nog als een heilig boek geldt. De nationale eenheid moet worden bekrachtigd door het geloof dat het Oude Testament verzaakt!"

Het antisemitisme in Duitschland keert zich dan ook niet alleen tegen de Joden, maar evenzeer tegen de Christelijke kerk.

Niet alleen het Oude, ook het Nieuwe Testament moet het ontgelden. Ook dat is veel te joodsch en moet van alle joodsche smetten gezuiverd worden. Dat is de reformatische taak der bijbelcritiek. Het argelooze Bijbelgeloof der Protestanten moet onherroepelijk verdwijnen. Alle joodsche en evenzeer alle Christelijke elementen, die er door Matthéus, Paulus e.a. zijn ingedragen, moeten er uit verwijderd worden. Alleen een bijbel met germaansche waarden mag er overblijven. Eigenlijk moet er naast of nog beter in de plaats van de vier Evangelien een nieuw of vijfde Evangelie geschreven worden, het „notwendige fünfte Evangelium", zooals Rosenberg zei, en dan niet door een kerkelijke vergadering, maar door een volbloed nationaal-socialist. Dan eerst krijgt het Duitsche volk het echte germaansche evangelie. Maar ook daarbij kan men niet blijven staan. Want wie het Oude Testament uit het Nieuwe Testament verwijderd, houdt geen wezenlijken Bijbel over. Augustinus heeft het eens heel duidelijk gezegd: Novum Testamentum in Vetere latet, Vetus Testamentum in Novo patet, het N. T. is in het Oude verborgen, het O. T. is in het Nieuwe geopenbaard. Het eene zit aan het andere onverbreekelijk vast. Valt het eene, dan valt ook het andere. Het heilijke doel zal dan ook wel zijn het Duitsche volk van zijn Bijbel en van den God des Bijbels te berooven.

Voor Christus en Zijn kerk is er in dit stelsel natuurlijk geen plaats. Rosenberg en Dinter deden nog een poging om hem te redden. Hij was niet van Joodsche afkomst, niet naar het vleesch uit Israël. Hij zou uit een Syrischen vader en een Romeinsche moeder zijn gesproten. Dat Hij „nordisch" bloed heeft verklaart Rosenberg aldus, dat hij uit het heidensch Galilea stamt, waar vroeger de Amorieten woonden, en uit die menschen met „arisch" bloed in de aderen is later de mensch Jezus geboren. Maar zelfs die poging om Jezus als Ariër te behouden kon bij de „Duitsche geloofsbeweging" geen genade vinden. Ludendorff bijv. moest er niets van hebben. Hij wees Christus als „Vollblutjude" radicaal af. Zoo blijft er slechts een religie zonder Christus over.

Daaruit volgt per consequentie dat er ook geen „kerk van Christus" mag bestaan. Aanvankelijk verzekerde Hitler plechtig de Godsdienstvrijheid der kerken te zullen eerbiedigen. Maar in hoe verre? Antwoord: „vrijheid van alle godsdienstige belijdenissen van den Staat, voor zoover zij niet voor diens bestaan gevaar opleveren en in strijd zijn met het zedelijkheids- en moraalgevoel van het Duitsche ras". De totalitaire staat is het meerdere; de bestaande kerken zijn het mindere. En „voor zoover" het mindere, d.i. de kerk, het meerdere niet in gevaar brengt, mag zij bij de gratie van den Staat bestaan. In dat „voorzoover" zit juist het gevaar. Volgens het Nationaal-Socialisme is het hoogste gezag wat de overheid gebiedt of verbiedt. Volgens de Schrift is het hoogste gezag wat God gebiedt of verbiedt. Zoodra nu de Overheid gebiedt wat God in Zijn Woord verbiedt, moet de Kerk weigeren de Overheid te gehoorzamen.

Bij de doorwerking der Nationaal-Socialistische wereldbeschouwing blijkt dan ook duidelijk, dat de Kerk in gevaar is en al meer in gedrang komt. De Mythe van het ras en het bloed is ook een nieuwe religie van het bloed. Zij is de grondslag van een „nieuwe kerk", de kerk van het Duitsche ras. Het zaad dier nieuwe kerk bestaat uit de begraven lichamen der miljoenen gesneuvelde. Zij zijn de martelaren van het nieuwe geloof, van de mythe der 20ste eeuw. Alleen die nieuwe kerk heeft in de toekomst recht van bestaan. Alle oudere geloofsrichtingen en kerken moeten het veld ruimen: Rosenberg zei het duidelijk: „Het Katholicisme, Protestantisme, Jodendom, Naturalisme, moeten voor een nieuwe Wereldbeschouwing het veld ruimen, zoodat er niet meer aan gedacht wordt, evenals de lampen uitgedaan worden wanneer de morgenzon over de bergen schijnt."

JOH. J.

UIT DE SCHRIFT

Christus, de Eersteling dergenen, die ontslapen zijn.

Maar nu, Christus is opgewekt uit de dooden, en is de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn.

1 Korinthe 15:20.

Daar is een dwaling bij sommige geloovigen in Korinthe, n.l. dat zij loochenen de lichamelijke opstanding.

En daar is de eere van den Verrezen Zaligmaker mee gemeid! Die afwijking in de leer beteekent ten diepste een beleediging voor den triomfeerden Paaschvorst, en een verarming voor Zijn volk, met Hem in den hemel gezet!

Beste broeders — zoo betoogt Paulus — gij acht terecht de opwekking van uw Heiland het fundament van uw geloof — maar nu staat ge bij uw lieve afgestorvenen, en nu zegt ge: „uit is het... dit is het laatste — de ziel vaart wel op tot Christus, maar Hoofd, maar het vleesch keert weer tot stof, en daar is geen hoop voor!" broeders, hoe komt ge daar bij? indien er geen opstanding der dooden is, zoo is Christus ook niet opgewekt! En dat gaat Paulus nu in een kleurig en krachtig betoog uiteenzetten.

De Apostel gebruikt hier voortdurend den ambtsnaam van den Zaligmaker, omdat hij wil aantoonen, dat er een onverbreekelijke eenheid is tusschen het Hoofd en het lichaam — tusschen Jezus en Zijn volk.

O, hoe geestdriftig en welsprekend wordt Paulus: de opwekking van Christus is immers de zenuw van het Christendom!

Want Christus is om ons verordineerd tot Middelaar — om ons afgedaald in smaad en vloek — om ons gegaan den weg van kruis en dood... maar ook: om ons is Hij verrezen uit het graf — om ons is Hij met eer en heerlijkheid gekroond — om ons leeft Hij, altoos voor ons biddend — om ons is Hij in den hemel, om daar te bewijzen, dat er aan het volk, waarvoor Hij Zich in den dood gegeven heeft, geen sprankje van ongerechtigheid, geen pluise van vloek meer is te ontdekken...

en als er zoo'n onlosmakelijke eenheid tusschen het Hoofd en het lichaam is, welnu, dan is het absurd, wél te gelooven: Christus is verrezen — niet te aanvaarden: ook ons lichaam zal uit het stof opstaan!

Broeders — zoo wil Paulus zeggen — is uw veronderstelling, dat er geen lichamelijke opstanding is, juist... nu, dan is onze prediking ijdel, want dan hebben we tegen God in getuigd, dat Hij den Christus heeft opgewekt.

Waarom durven wij Jezus den Gekruisigde als Zaligmaker te prediken? Omdat wij een levenden Heiland hebben — en als gij nu volhoudt, dat er geen wederopstanding des vleesch is, dan is uw geloof ijdel, ja, het is vergeefs — het baat u niets — het brengt u geen gewin, want als Christus niet is opgewekt, dan zijt ge nog in uw zonden! Hoe weet ge, dat Hij uw zonden in Zijn vleesch heeft gehecht, aan dat barre kruis? Alleen, doordat Christus is opgewekt!

Wein, als dat niet zoo is (en dat is niet zoo, wanneer gij loochent de lichamelijke opstanding) — dan zijt ge nóg in uw zonden, want dan ligt Christus nog in uw graf, en over dat graf heeft nog de vloek Gods. Dan is beschuldiging op beschuldiging tegen in te brengen. Wie is het, die verdoemt? God is het dan, Die u verdoemen moet... ach, dan zijn verloren degenen, die in Christus ontslapen zijn. Indien er geen wederopstanding des vleesch is — wat dan? Dan zijn we de ellendigsten van alle menschen!

Maar nu...

Welk een volle, heldere, jubelende orgeltoon!

Wat ellendigsten van alle menschen! we zijn de rijksten, de gelukkigsten — neen, de eenig-rijken, alléen de gelukkigsten.

Wat nu? nu Christus de Paaschvorst is? nu Hij is opgewekt uit de dooden?

Hij is de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn.

Al de Zijnen volgen Hem, noodzakelijk.

Ze worden met Hem begraven in Zijn dood — ze staan met Hem op in Zijn opstanding!

Christus de Paaschvorst — dat wil zeggen: Hij heeft u, o volk van God, gekocht naar lichaam en ziel.

Daar kan de dood geen inbreuk meer op maken — niets kan u scheiden van de liefde Gods, in Jezus Christus, onzen Heere!

De eeuwige dood niet — want deze Christus heeft in Zijn bloedzwaren lijdensgang, in Zijn benauwde hellevaart, den vollen vloek opgeteerd! En Hij is opgestaan — God is het, Die rechtvaardig maakt — wie zal beschuldiging inbrengen tegen Zijn uitverkorenen?

De geestelijke dood niet — want deze Christus heeft u met Zijn bloed zóó gekocht, dat Hij u den levendmakenden Geest heeft verworven — die Geest strijdt tegen uw vleesch, uw ouden mensch, en heiligt u, en leidt u tot de overwinning

— en eenmaal, eindelijk, zult ge onbevlekt gesteld worden onder de gemeente der uitverkorenen!

De lichamelijke dood niet — want Christus, uw Verlosser en Levensvorst, is de Eersteling dergenen, die ontslapen zijn... schrijft het maar op uw rouwkaarten, zoodat ze, ondanks hun zwarten rand, toch feestberichten zijn — beiftelt het maar op uw grafzerken, zoodat ze, door de sprake der vergankelijkheid heen, toch predikers zijn van de onverderfelijkheid: in Jezus ontslapen!

dat is: met Christus opgestaan, in Hem ten hemel in gezet — o, volk van God, belijdt het, met juichende stem, over de snikken van uw hartsverdriet heen, in sterfhuis en op doodenakker, over de geopende en de gesloten groeve der vertering heen: „ik geloof... de wederopstanding des vleesch, en een eeuwig leven!"

J. SMELIK.

KERKELUK LEVEN

Hartelijk welkom.

Nu Prof. Dr K. Schilder D.V. bij het verschijnen van het volgende nummer van dit blad wederom in ons land aangekomen zal zijn, willen wij niet nalaten, hem reeds in dit nummer een hartelijk welkom bij zijne terugkomst thuis en in den redactiestoel toe te roepen.

Hij heeft een maandenlangen ingespannen arbeid achter den rug.

Eenige rust ware hem van harte gegund.

Maar de omstandigheden laten die moeilijk toe.

Moge dan de Heere hem sterken en leiden ook bij zijnen velen arbeid, dien hij nu wederom hier zal hebben te verrichten als Hoogleraar aan de Theologische School, en als Redacteur van „De Reformatie", en in de andere verhoudingen of hoedanigheden, waarin hij werkzaam moet zijn.

Over de vrucht van zijn optreden en spreken in Amerika is het nu nog veel te vroeg om recht te oordeelen.

Het goede zaad is niet in eens groot.

Veel geestelijke vrucht wordt in dit leven niet zichtbaar.

Eerst met den oordeelsdag wordt alles openbaar.

In velerlei opzicht geldt: oordeelt niets vóór den tijd, 1 Cor. 4:5.

Welke is de blijvende, zichtbare vrucht in Amerika van het optreden aldaar van Dr A. Kuyper in 1898, en van Dr H. Bavinck in 1908?

Het is bij allerlei geestelijken arbeid veelal een zaaien in hope.

Wij hebben maar steeds te vragen, wat God van ons eischt, en te doen hetgeen waartoe Hij roept, om de uitkomst en vrucht daarvan over te laten aan Hem.

Hartelijk welkom, dus, Prof. Schilder, bij Uwe terugkomst in Nederland en te Kampen en in den redactiestoel van „De Reformatie".

De Heere geve U kracht en wijsheid en alles wat U noodig is, om den menigvuldigen arbeid, dien Hij U nu hier wederom oplegt, naar Zijnen wil te volbrengen, zoodat Zijn zegen er op rusten mag.

S. GREIJNDANUS.

Een belangrijk opstel. (IV.)

Heeft Prof. Dr J. Wille aldus Calvijn's gedachte over, en houding ten aanzien van, het tooneel uiteengezet, dan gaat hij over tot de bespreking van Beza en anderen. „Onder Beza werden in Genève geen spelen opgevoerd. Zelfs geen schoolspelen vind ik vermeld bij Choisy, waar hij het onderwijs in onderdeelen nagaat. De allegorische stukjes bij de verbodsvernieuwing van 1584 met Bern waren wel een uitzondering; Beza zelf had toegezien, dat men niets ergers op touw zette. Bij eenzelfde gelegenheid waren zoo in 1568, en in 1558 onder Calvijn, dergelijke spelen hoogstwaarschijnlijk door scholieren, vertoond", blz. 123.

Vroeger, te Lausanne, heeft Beza zelf een stuk geschreven over Abraham's offering van Izaak. „Dat Beza tijdens zijn werkzaamheid in Lausanne zijn Abraham sacriant voor zijn leerlingen, als schoolspel, heeft geschreven, getuigt hij zelf", blz. 123. Maar in 1572, drie maanden vóór den Bartholomeusnacht, nam de Synode te Nîmes, waar Beza, hoewel op eigen verlangen geen voorzitter als het vorige jaar te La Rochelle, toch grooten invloed had, een besluit, waarbij het aan de geloovigen ongeoorloofd verklaard werd schouwspelen bij te wonen, en bijzonder die van stukken uit de Heilige Schrift. Welk verbod van Bijbelsche stukken nog verscherpt werd door de Synode te Figeac in 1579.

Het besluit der Synode te Nîmes in 1572 luidt: Het zal aan de geloovigen niet geoorloofd zijn bij te wonen profane schouwspelen als tooneeldansen, blijspelen, treurspelen, kluchtspelen, zij het dat men ze in het openbaar vertoont, of particulier; omdat zij te allen tijde door de kerken Gods verboden zijn als ongeoorloofde vermakelijkheden, en die de goede zeden bederven, bijzonder wanneer de Heilige Schrift daarin geprofaneerd wordt. Maar wanneer de School het voegzaam oordeelt voor de oefening der jeugd om historische stukken voor te stellen, die niet in de Heilige Schrift bevat zijn (die ons niet gegeven is om ons tot tijdverdrijf te dienen, maar om gepredikt te worden, en tot onze bekeering en troost), mits dit slechts zelden geschiede

en met ad-

zal, zullen Prof. Wil — (van 1572 van het be- zagen: afke- lating van Maar geheel stof: die go- voorbeeld Hoe moeten Op deze v- scheiden ge- de heilige spel", blz.

„Duidel- de meening over het Te- sche reform- vervolgens Engeland". Ten aanz- Wille een- Cornelius, - blz. 132 v., - „Maar- jonge geref- volmaakt e- Arnold Cro- in de Hol- Zuid-Nederl- prins; Feu- kon hier gezaghebb- Universitei- gematighe- Taffin bij W- van Croese- Croese en onder Beza- banden me-

Hij verv- aangedrong- tot een alg- En Taffin- wil doen, w- heeft hij re- van dat be- we in Fran- 1572; en al- vernemen... gereformee- daarvoor, i- strijd moes- piëtistische- gemeen een- Verder s- van kerk- werd niet- de Engelsc- ginne af- Frankrijk; schen toens- de oorspron-

Prof. W- Gereformee- werd bepa- het tooneel- dan op blz. „Men gaat- staat, niet- Het beroep- ook reeds- verfoed.

In geen- of bijbelsc- stof voor t- tegen het t- te vervolg- maten verk- uit het gam- maakt over- de Gereform- geheel tot- het zeer m- en de heili- lijk het o- omtrek der- van on- en- huiten ged- in zwang- men in ve- van zijn be- eeuw schij- 157 v.

Hij bespa- 1) „Il ne- tacles profan- Tragedies, c- en particul- par les Egli- corrompent- Sainte Ecri- juge convers- histoires qu- (laquelle ne- Pasceus, a- et Consolat- l'avis du C- representat-